

بررسی رابطه موانع فردی و محیطی با کار آفرینی معلولین استان یزد: مطالعه نقش تعدیل گر خودباوری

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۱۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۲۹

علیرضا والا*

محمد رضا دهقانی اشکذری**

محمد مهدی موبد***

چکیده

معلولیت پدیده‌ای جهانی است که همیشه و همه جا مطرح بوده و امری اجتناب ناپذیر می‌باشد که می‌تواند علل و عوامل مختلفی داشته باشد. از سوی دیگر اشتغال لازمه زندگی بشر است و دوام و بقای جامعه و زندگی هر فرد مستلزم کار و فعالیت است. افراد معلول در زمینه اشتغال با مشکلات زیادی مواجه هستند. مشکلاتی که ممکن است فردی یا محیطی باشند. یکی از عوامل بسیار مهمی که باعث افزایش اعتماد به نفس بیشتر در معلولین شده و به آنها انگیزه فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی و حتی کارآفرینی می‌دهد خودباوری است. سؤال این است که موانع فردی و محیطی چه تاثیری بر کارآفرینی معلولین می‌گذارد و خودباوری در این میان چه نقشی را ایفا می‌کند که در این پژوهش به آن می‌پردازیم. پژوهش حاضر به روش توصیفی تحلیلی به بررسی موضوع پرداخته است. اطلاعات مورد نیاز پژوهش از طریق مطالعات دقیق آرشیوی گردآوری شده است. همچنین از روش پیمایشی جهت اطمینان از نقش خود باوری و تاثیر عوامل محیطی و فردی در کار آفرینی معلولین از مصاحبه با معلولان نیز بهره گرفته شده است. نتایج حاصل از پژوهش بیانگر آن است که موانع فردی و محیطی با کارآفرینی معلولین رابطه معناداری دارد و خودباوری در رابطه بین موانع فردی و کارآفرینی معلولین نقش تعدیل‌گری ایفا می‌کند.

کلمات کلیدی: کار آفرینی، معلولیت، اشتغال، خود باوری، زمینه‌های فردی، زمینه‌های محیطی

* فارغ التحصیل کارشناسی ارشد کار آفرینی؛ دانشکده مدیریت، اقتصاد و مهندسی پیشرفت، دانشگاه علم و

صنعت، تهران، ایران (alirezavala2769@gmail.com)

** استاد یار گروه مدیریت و کسب و کار، دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران

*** فارغ التحصیل کارشناسی ارشد کار آفرینی، دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران

فصلنامه علوم مدیریت ایران، سال هجدهم، شماره ۷۰، تابستان ۱۴۰۲، صفحه ۱۳۶-۱۱۵

مقدمه

معلولیت پدیده‌ای است مطرح و امری اجتناب ناپذیر می‌باشد که می‌تواند علل و عوامل مختلفی داشته باشد. با توجه به اینکه انسان موجودی اصالتاً اجتماعی است، ممکن است فرد معلول با توجه به محدودیت‌های خود در مورد برقراری ارتباط و حضور فعال در جامعه با مشکل مواجه شود. از سوی دیگر اشتغال لازمه زندگی بشر است و دوام و بقای جامعه و زندگی هر فرد مستلزم کار و فعالیت است. اشتغال علاوه بر تأمین معاش، احترام، اعتماد به نفس و سلامت، در تقویت روحیه افراد معلول موثر است. اشتغال، فرد معلول را قادر می‌سازد که احساس سربلندی و قابلیت نماید و در استقلال و تعامل اجتماعی وی نقشی اساسی دارد. افراد معلول با توجه به شرایط خاص خود در زمینه اشتغال با مشکلات زیادی مواجه هستند که می‌توان بسیاری از این مشکلات و موانع را در زمینه‌های فردی و محیطی جستجو کرد.

کارآفرینی را می‌توان فرآیند شروع تجارت یک شخص و یا یک سازمان به منظور سودآوری یا تأمین نیازهای اجتماعی دانست. کارآفرینی معلولین نیز همواره مورد توجه مسئولان در برنامه‌ریزی‌های کلان کشور بوده است. کارآفرینی موجب توانمندسازی و افزایش خودباوری فرد کم‌توان می‌شود. این امر تحقق رؤیاهای، استقلال شخصی، استقلال مالی و فواید بسیار دیگری برای معلولین در بر دارد. در زمینه کارآفرینی می‌توان به نقش مهم و مؤثر خودباوری توجه کرد. وقتی فردی، بخشی از توانایی‌های خود را از دست می‌دهد، باید بتواند از باقیمانده توانمندی‌های خود حداکثر استفاده را ببرد و انجام این کار مستلزم وجود خودباوری است. می‌توان خودباوری را نیروی محرکه افراد دارای معلولیت دانست. وقتی فرد معلول از توانمندی‌های خود آگاه شود و مشکلات خود را بپذیرد، آنگاه، می‌تواند از باقیمانده ظرفیت و توانمندی‌های خود حداکثر استفاده را ببرد. در این پژوهش در تلاشیم ببینیم که موانع فردی و محیطی با کارآفرینی معلولین رابطه معناداری دارد و یا خیر و خودباوری در رابطه بین موانع فردی و کارآفرینی معلولین چه نقشی ایفا می‌کند. هدف اصلی پژوهش بررسی رابطه موانع فردی و محیطی با کارآفرینی معلولین استان یزد با توجه به نقش تعدیل‌گر خودباوری است.

مروری بر مبانی نظری و پیشینه تحقیق :

مبانی نظری :

در این تحقیق ما ۴ مولفه اصلی داریم . ابتدا معلول کیست و چه تعریفی از معلولیت وجود دارد . سپس بررسی می کنیم خود باوری چیست و چه شاخصه هایی برای خود باوری داریم . در نهایت با بررسی و تعریف متغیر های تعریف شده برای کارآفرینی فرد به بررسی رابطه عوامل فردی و محیطی با متغیر کارآفرینی می پردازیم . به طور خلاصه می خواهیم بدانیم آیا معلولیت فرد معلول با توجه به عوامل فردی و موانع محیطی، رابطه ای با کار آفرین شدن و یا کار آفرین نشدن معلولین دارد و یا خیر؟ و در نهایت اگر رابطه ای میان این متغیر ها وجود دارد آیا تقویت خود باوری در معلولین می تواند این رابطه را تعدیل کند .

معلولیت و فرد معلول

واژه معلولیت^۱ به معنای از دست دادن یا محدودیت فرصت های شرکت در زندگی اجتماعی در سطحی مساوی با دیگران است و لغت ناتوانی^۲ به معنای گروهی از محدودیت های عملکردی مختلف است که در هر جمعیت و کشوری در جهان روی می دهد (اشتر، ۱۳۹۳). در تعریف لغوی معلولیت معلول، اسم مفعول واژه علت است. به فردی که به علتی دچار نارسایی جسمی یا ذهنی شده است، معلول می گویند. در زبان انگلیسی از واژه «هندیکپ» استفاده می شود. اصطلاح هندیکپ نسبتاً جدید است و ریشه در زبان انگلیسی دارد. در اصل از عبارت «هند این کپ» به معنای «دست در کلاه» ریشه گرفته است. (فرجی، ۱۳۹۳). اندک اندک هندیکپ به عنوان افرادی که از موهبتی محرومند جا افتاد. به عبارت دیگر، به کسی اطلاق می شود که دچار نقص یا کاستی باشد. (همان منبع). در زبان متداول امروزی به عنوان نقصان، عدم سلامت، عدم توانایی، نابینایی، فلج بودن، ضعف، جنون، قطع عضو، اختلال کلامی، لالی، ناشنوایی و نیمه شنوایی به کار می رود (مرادزاده رحمت آبادی، ۱۳۸۷).

برای دستیابی به تعریف حقوقی از معلولیت و فرد معلول، موضوع از یک سو در کنوانسیون راجع به اشخاص دارای معلولیت که به عنوان آخرین متن در این باره اعتبار

بین‌المللی دارد مورد بررسی قرار گرفته و از سوی دیگر در قوانین و مقررات ایران مطالعه شده است (فرجی، ۱۳۹۳).

افراد دارای معلولیت شامل کسانی می‌شوند که دارای نواقص طولی‌المدت فیزیکی، ذهنی، فکری یا حسی می‌باشند که در تعامل با موانع گوناگون امکان دارد مشارکت کامل و مؤثر آنان در شرایط برابر با دیگران در جامعه متوقف شود (فرجی، ۱۳۹۳). از سوی دیگر باید گفت از آنجا که معلولیت یک مفهوم تکاملی است، حاکی از این حقیقت است که جامعه و عقاید آن یک پدیده ایستا نمی‌باشند، در نتیجه، کنوانسیون، یک نگرش انعطاف‌پذیر در مورد معلولیت ارائه نمی‌دهد، بلکه نگرشی پویا ارائه می‌نماید که از نظر زمان و در محیط‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی مختلف قابل تطبیق می‌باشد (فقیه، نظمه و هم‌رنگ یوسفی، ۱۳۸۸).

مفهوم خودباوری

مفهوم خودباوری که به صورت خود کارآمدی و خود کفایتی نیز ترجمه شده است، به باور فرد به توانایی‌های خود برای انجام موفقیت‌آمیز کارها و وظایف اشاره می‌کند. خودباوری یک پندار روانشناختی است که در طول دوران رشد در وجود هرکس شکل می‌گیرد و به سادگی و سرعت قابل تغییر نیست. (مصفايي، ۱۳۸۳). از زمانی که روانشناس برجسته (Albert bandora ۱۹۷۷ و ۱۹۸۲) مفهوم خودباوری را ایجاد کرد، تا کنون مطالعات بسیار زیادی در این زمینه انجام شده است. باندورا معتقد بود که خودباوری برای تأثیرگذاری در محیط، مهمترین مکانیزم روانشناختی است و بدون باور به ایجاد و تولید اثرهای مطلوب و پیشگیری از اثرات نامطلوب، افراد انگیزه کمی برای عمل کردن دارند؛ یعنی باور به عمل از خود عمل مهمتر است. باور به قدرت ایجاد اثرهای مطلوب، زیربنای هرگونه تحولی در بشر است (قلی‌پور و پیران‌نژاد، ۱۳۸۶). اغلب مردم معنای واقعی خودباوری را به خوبی درک نمی‌کنند، به همین دلیل آن نوع از خودباوری را که مطلوب و مورد نظرشان است، در زندگی‌شان تجربه نمی‌کنند (De Angelis^۳، ۱۹۹۵). روزنبرگ^۴ معتقد است که « خودباوری، داشتن نگرش مطلوب یا نامطلوب نسبت به خود است» (Catherine^۵، ۲۰۰۴). (waschaw^۶، ۲۰۰۶)، روزنبرگ می‌گوید: خودباوری واقعی زمانی است که افراد اعتماد به نفس و رضایت از مهارت‌ها و توانایی‌های خود دارند

و معمولاً از طریق تجربه‌های ناشی از موفقیت‌های شخصی به دست می‌آید..

مؤلفه‌های خودباوری

در پژوهش حاضر، خودباوری از دو مؤلفه عزت نفس و خود کارآمدی شخصی تشکیل شده است.

مؤلفه‌های کارآفرینی

در این بخش به تشریح مؤلفه‌های متغیر کارآفرینی که در پرسشنامه این پژوهش، مورد استفاده قرار گرفته است می‌پردازیم. بر این اساس کارآفرینی از ۸ مؤلفه تشکیل شده که عبارتند از:

ریسک‌پذیری متعادل^۷: عبارت است از پذیرش مخاطره‌های معتدل که می‌تواند با تلاش‌های شخصی مهار شود. کارآفرین مایل به مدیریت و بر عهده گرفتن امور و اختصاص منابع به فرصت‌هایی است که احتمال شکست معقولی را نیز به همراه دارد. بنابراین مقصود از مخاطره در اینجا ریسک غیر قابل کنترل و بی انتها نیست (احمدپور داریانی و عرفانیان، ۱۳۸۶: ۱۱).

کانون کنترل درونی^۸: عقیده فرد را بر اساس اینکه تحت کنترل وقایع خارجی است یا داخلی، مرکز کنترل می‌نامند. کارآفرینان به خود متکی هستند و موفقیت یا شکست خود را به سرنوشت، اقبال، شانس یا موارد مشابه نسبت نمی‌دهند.

نیاز به موفقیت^۹: عبارت است از تمایل به انجام کار در سطح استانداردهای عالی به قصد موفقیت در موقعیت‌های رقابتی. افراد برخوردار از نیاز به توفیق، تمایل دارند همواره در چالش باشند و در راه رسیدن به اهداف، همچنین نسبت به عملکرد خود، به بازخورد مکرر و منظم زمانی نیاز دارند. این افراد ترجیح می‌دهند تا خود مسئولیت حل مشکلات، تعیین اهداف و دستیابی به آنها را از طریق تلاش شخصی بر عهده گیرند (احمد پور داریانی و عرفانیان، ۱۳۸۶).

سلاست فکری^{۱۰}: عبارت است از توانایی انجام امور فی‌البداهه و حل این‌گونه مسائل به صورت موفقیت‌آمیز. این عامل به عنوان حوزه فکری متغیر خلاقیت در افراد کارآفرین معرفی و مورد شناسایی قرار گرفته می‌شود (کردنائیج و همکاران، ۱۳۸۶).

. (۲۱۸)

عمل‌گرایی^{۱۱}: این عامل به توانایی خوب انجام دادن کارها و داشتن پشتکار و امید به موفقیت در امور محوله به فرد اشاره دارد. این عامل به عنوان حوزه عملی متغیر خلاقیت در افراد کارآفرین معرفی و مورد شناسایی قرار گرفته می‌شود (کردنائیج و همکاران: ۲۱۸).

تحمل ابهام^{۱۲}: قدرت تحمل ابهام عبارت است از پذیرش عدم قطعیت به عنوان بخشی از زندگی، توانایی ادامه حیات با دانش ناقص درباره محیط و تمایل به آغاز فعالیتی مستقل، بی آنکه شخص بداند موفق خواهد شد یا خیر (احمدپور داریانی و عرفانیان، ۱۳۸۶: ۱۲).

رؤیا پردازی^{۱۳}: توانایی فرد در ارائه ایده‌های نوین به خصوص در زمینه‌هایی جدیدی که قبلاً توسط افراد دیگر مورد کنکاش و ایده‌پردازی قرار نگرفته باش. این عامل به عنوان حوزه خیالی متغیر خلاقیت در افراد کارآفرین معرفی و مورد شناسایی قرار گرفته می‌شود (کردنائیج و همکاران، ۱۳۸۶: ۲۱۸).

چالش طلبی^{۱۴}: عبارت است از میزان تمایل افراد به درگیر شدن در کارهای پیچیده و مبهم و توانایی ارائه راهکارهای سازنده در این گونه موقعیت‌ها. این متغیر یکی از متغیرهای تکمیل‌کننده متغیر توفیق طلبی است که به صورت جداگانه شناسایی و اندازه‌گیری می‌شود (کردنائیج و همکاران: ۲۱۸).

این خصوصیات در فرد باعث تقویت انگیزه کارآفرینی در فرد می‌شود. مثلاً اندیشمندان علم روانشناسی بر روی خصوصیات فردی و یا اندیشمندان جامعه‌شناسی بر روی خصوصیات اجتماعی و عده‌ای با رهیافت مدیریتی به کارآفرینی نگاه می‌کردند. اما آن چه برای تحقیقات ما لازم بود متغیرهای از جنس ترکیبی بود یعنی هم خصوصیات فردی و هم شرایط اجتماعی باید مد نظر گرفته شود. پس به صورت خلاصه ۸ شاخص ما از قرار زیر است:

ریسک‌پذیری متعادل فرد^{۱۵}، کانون کنترل درونی فرد^{۱۶}، نیاز به موفقیت فرد، سلامت فکری فرد^{۱۷}، عمل‌گرایی فرد^{۱۸}، تحمل ابهام فرد^{۱۹}، رؤیا پردازی فرد^{۲۰}، چالش طلبی فرد^{۲۱}

متغیر موانع فردی و محیطی (متغیر مستقل)

تعریف نظری موانع فردی: موانع فردی در اینجا به دو دسته ناتوانایی‌های فردی و نگرشی تقسیم شده‌اند. موانع توانایی‌های فردی؛ موانعی هستند که بیشتر، از تخصص و تجربه فرد نشأت می‌گیرند و جنبه اکتسابی دارند همچون سواد دانشگاهی یا تخصص. موانع نگرشی؛ موانعی هستند که از طرز تفکر و نوع نگرش خود افراد معلول، خانواده و دوستان سرچشمه می‌گیرند همچون نداشتن پشتکار (سپهرنیا، ۱۳۹۶).

تعریف عملیاتی موانع فردی: موانع فردی به دو مؤلفه توانایی‌های فردی (سؤالات ۱ تا ۳) و نگرشی (سؤالات ۴ تا ۹) اشاره دارد. مؤلفه‌های موانع فردی در این پرسشنامه توسط ربیعی و نظریان (۱۳۹۲)، عبادی و همکاران (۱۳۹۲) و همچنین کاظمی و مقیمی (۱۳۹۷) نیز به تأیید رسیده است. این پرسشنامه دارای ۹ سؤال می‌باشد و نمره‌ای که پاسخ‌گویان در مقیاس لیکرت به این پرسشنامه می‌دهند، میزان اهمیت هر یک از موانع فردی را برای معلولین نشان می‌دهند.

تعریف نظری موانع محیطی: موانع محیطی در اینجا به سه دسته راهبردی، اجتماعی-فرهنگی و اقتصادی تقسیم شده‌اند. موانع راهبردی؛ موانعی هستند که از سوی سازمان‌های مختلف مربوطه، نشأت می‌گیرند و حل آنها موجب جهت دادن به اشتغال معلولان می‌گردد همچون ارائه آموزش‌های شغلی. موانع اجتماعی-فرهنگی؛ موانعی هستند که به نوعی به محیط فیزیکی که فرد معلول با آن روبرو است اشاره دارند همچون مشکلات تردد. موانع اقتصادی؛ موانعی هستند که بیشتر جنبه مالی کسب و کار را در بر می‌گیرند و فرد معلول، از نظر مالی و سرمایه‌ای آنها را مشکل می‌پندارد همچون مشکل وام.

تعریف عملیاتی موانع محیطی: این پرسشنامه نیز محقق ساخته است، که در آن موانع محیطی به سه مؤلفه راهبردی (سؤالات ۱۰ تا ۱۵)، اجتماعی-فرهنگی (سؤالات ۱۶ تا ۲۰) و اقتصادی (سؤالات ۲۱ تا ۲۴) تشکیل شده است. مؤلفه‌های موانع محیطی در این پرسشنامه توسط ربیعی و نظریان (۱۳۹۲)، عبادی و همکاران (۱۳۹۲) و همچنین کاظمی و مقیمی (۱۳۹۷) نیز به تأیید رسیده است. این پرسشنامه دارای ۱۵ سؤال می‌باشد و نمره‌ای که پاسخ‌گویان در مقیاس لیکرت به این پرسشنامه می‌دهند، میزان اهمیت هر یک از موانع محیطی را برای معلولین نشان می‌دهند.

متغیر کارآفرینی (متغیر وابسته)

تعریف نظری کارآفرینی: کارآفرینی فرآیندی است که منجر به ایجاد رضایت‌مندی و یا تقاضای جدید می‌گردد. کارآفرینی عبارت است از فرآیند ایجاد ارزش از راه تشکیل مجموعه منحصر به فردی از منابع به منظور بهره‌گیری از فرصت‌ها (فیض‌بخش به نقل از ابوالحسنی رنجبر و همکاران، ۱۳۹۱). امروزه کارآفرین به فردی نوآور و توسعه دهنده اطلاق می‌شود که فرصت‌های موجود در بازار را کشف و از آنها بهره‌برداری می‌کند. کارآفرینی با موضوعات جدیدی نظیر ایده‌های جدید، روش‌های جدید، خدمات جدید با ترکیب منابع جدید که به ارضای نیازهای کارکنان و ارباب رجوع به طور مؤثر کمک می‌نماید در ارتباط است (ابوالحسنی رنجبر و همکاران، ۱۳۹۱، ص ۶).

تعریف عملیاتی کارآفرینی: این پرسشنامه از ۸ مؤلفه تشکیل شده است که به ترتیب سؤالات عبارتند از: ریسک‌پذیری متعادل (سؤالات ۲۵ تا ۲۸)، کانون کنترل درونی (سؤالات ۲۹ تا ۳۲)، نیاز به موفقیت (سؤالات ۳۳ تا ۳۶)، سلاست فکری (سؤالات ۳۷ تا ۴۰)، عمل‌گرایی (سؤالات ۴۱ تا ۴۴)، تحمل ابهام (سؤالات ۴۵ تا ۴۸)، رؤیاپردازی (سؤالات ۴۹ تا ۵۱) و چالش‌طلبی (سؤالات ۵۲ تا ۵۴). این پرسشنامه بومی دارای ۳۰ سؤال می‌باشد. نمره‌ای که پاسخ‌گویان در مقیاس لیکرت به این پرسشنامه می‌دهند، ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان را اندازه‌گیری می‌کند و بیان‌گر نیم‌رخ کارآفرینی فرد می‌باشد.

متغیر خودباوری (متغیر تعدیل‌گر)

تعریف نظری خودباوری: اریکسون^{۲۲} (نقل از زواره‌ای، ۱۳۸۳: ۲) خودباوری را هویت من یا هویت با دوام دریافت‌شده تعریف می‌کند. خودباوری عقیده‌ای است که فرد درباره خود دارد، که این عقیده بر مبنای نگرش فرد در موارد ارزش فرد به عنوان یک انسان، شغل فرد، پیشرفت‌ها، هدف در زندگی شخصی و کاری، فکر فرد از اینکه دیگران او را چگونه می‌بینند، استعدادهای بالقوه در رسیدن به موفقیت، نقاط ضعف و قوت، وضعیت اجتماعی و چگونگی ارتباط با دیگران، استقلال یا توانایی روی پای خود ایستادن (کینگ، ۲۰۰۲: ۱۸).

تعریف عملیاتی خودباوری: این پرسشنامه برگرفته از مدل اسمیت^{۲۳} و پنتریج^{۲۴} و دی‌گروت^{۲۵}، می‌باشد که خودباوری از دو مؤلفه عزت نفس (سؤالات ۵۵ تا ۶۳) و کارآمدی شخصی (سؤالات ۶۴ تا ۷۵) تشکیل شده است. این پرسشنامه توسط آزادی (۱۳۸۹) ساخته و دارای ۲۱ سؤال می‌باشد. نمره‌ای که پاسخ‌گویان در مقیاس لیکرت به این پرسشنامه می‌دهند میزان خودباوری را نشان می‌دهد.

پیشینه تحقیق:

از مطالعات انجام‌شده داخلی در زمینه موضوع این پژوهش می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: ثریایی و همکاران (۱۳۹۱)، پژوهشی را با عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر موانع کارآفرینی سازمانی معلولین در وزارت کشور" بر روی ۲۱۳ نفر از کارشناسان و خبرگان امر در سطح وزارت کشور به انجام رساندند. غنی‌زاده و همکاران (۱۳۹۱)، پژوهشی را با عنوان "نقص در نگرش، دانش و مهارت، مانعی در برابر فعالیت سازمان‌های غیر دولتی معلولان" با هدف شناخت دیدگاه و تجربیات مدیران سازمان‌های غیر دولتی معلولان درباره موانع فعالیت این سازمان‌ها در شهر تهران به انجام رساندند. ربیعی و نظریان (۱۳۹۲)، پژوهشی را با عنوان "بررسی موانع کارآفرینی زنان معلول تحصیل‌کرده دانشگاهی ایران" به انجام رساندند. عبادی و همکاران (۱۳۹۲)، پژوهشی را با عنوان "تعیین موانع اشتغال افراد دارای معلولیت جسمی حرکتی و کاربردهای آن برای مدیران توانبخشی" با هدف تعیین موانع اشتغال افراد دارای معلولیت جسمی حرکتی به انجام رساندند. رهبر، ممیز و محمدی (۱۳۹۲)، پژوهشی را با عنوان "شناسایی عوامل مؤثر بر فعالیت شرکت‌های کوچک و متوسط مبتنی بر فناوری در حوزه خدمات معلولین (مطالعه موردی: مدیریت شهری تهران)" به انجام رساندند. للحج و ستاری ساربانقلی (۱۳۹۳)، پژوهشی را با عنوان "طراحی توانبخشی مبتنی بر کارآفرینی معلولان گامی مؤثر در توانمندسازی و توسعه پایدار شهری" به انجام رساندند که جامعه آماری این پژوهش معلولان استان تبریز بود. انصاری و فکور (۱۳۹۳)، پژوهشی را با عنوان "موانع محیطی گرایش دانشجویان و دانش‌آموختگان به کارآفرینی" به انجام رساندند. باقری، تقوی مریم‌آبادی و آراستی (۱۳۹۴) پژوهشی کیفی را با عنوان "شناسایی شایستگی‌های کارآفرینانه با تأکید بر معلولان جسمی-حرکتی" با هدف

افزایش دانش کارآفرینی معلولان، و کمک به سیاست‌گذاران و متصدیان در تدوین سیاست‌های آموزشی و حمایتی معلولان به انجام رساندند. عبداللهی، کمالی و مبارکی (۱۳۹۵)، پژوهشی را با عنوان "بررسی رابطه برون‌گرایی و درون‌گرایی با رضایت شغلی شخصیت در معلولان شاغل" به انجام رساندند. مهرگان و اسکندری عطا (۱۳۹۵)، مطالعه‌ای را با عنوان "تحلیلی بر ضرورت معافیت مالیاتی معلولین در ایران" انجام دادند. سپهرنیا، ابراهیمی‌نژاد رفسنجانی و پورسعید (۱۳۹۶)، پژوهشی را با عنوان "شناسایی و اولویت‌بندی موانع اشتغال معلولان حرکتی در بخش خصوصی از دیدگاه کارآفرینان با رویکرد دیماتل" به انجام رساندند. کاظمی و مقیمی (۱۳۹۷)، پژوهشی را با عنوان "بررسی موانع توسعه کارآفرینی زنان در ایران با استفاده از فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی" به انجام رساندند. Loprest, Pamela and Maag, Elaine^{۲۶} (۲۰۰۱)، پژوهشی را در ایالت واشنگتن آمریکا با عنوان "موانع و پشتوانه‌ها برای کار در بین بزرگسالان دارای معلولیت. Bhuvanewari, R; Natarajan, P^{۲۷} (۲۰۱۱ - ۲۰۱۵)، تحقیقی را با عنوان "فرصت‌های کارآفرینی برای افراد دارای معلولیت" در هند جنوبی با هدف کشف فرصت‌های کارآفرینی برای افراد دارای معلولیت به انجام رساندند. Vornholt, K^{۲۸} و همکاران (۲۰۱۳)، در پژوهشی که با عنوان "عوامل مؤثر در پذیرش افراد دارای معلولیت در محل کار" به انجام رساندند؛ نشان دادند که افراد معلول با ناتوانی نسبتاً بالا، به صورت بسیار محدود در کارهای عادی به کار گرفته شده‌اند که این نتایج توسط سازمان همکاری و توسعه اقتصادی^{۲۹} (۲۰۱۰) تأیید شده است. در سال ۲۰۱۳، اداره آمار کار^{۳۰}، نتایج تحقیقی را که در آن به بررسی عوامل مهم مربوط به اشتغال معلولان پرداخته بود منتشر کرد. Kulkarni, M and Kote^{۳۱} (۲۰۱۴)، در پژوهشی که با عنوان "افزایش اشتغال افراد دارای معلولیت: نقش و دیدگاه‌های آژانس‌های آموزش و کاریابی معلولین" به انجام رساندند، Calikova, Veronika; Egorov, Evgeney; Razumovskaya, Elena^{۳۲} (۲۰۱۴)، تحقیقی را با عنوان "درباره نیاز به اشتغال افراد معلول برای مناطق جمهوری روسیه" به انجام رساندند. Jang Y, Wang YT and Lin Mh^{۳۳} (۲۰۱۴)، پژوهشی را با عنوان "عوامل مؤثر بر پیش‌بینی اشتغال افراد معلول که در تایوان خدمات اشتغال معلولیت دریافت کرده‌اند" Boman, Tomas^{۳۴} و همکاران (۲۰۱۵)، تحقیقی را با عنوان "فرصت‌های شغلی برای

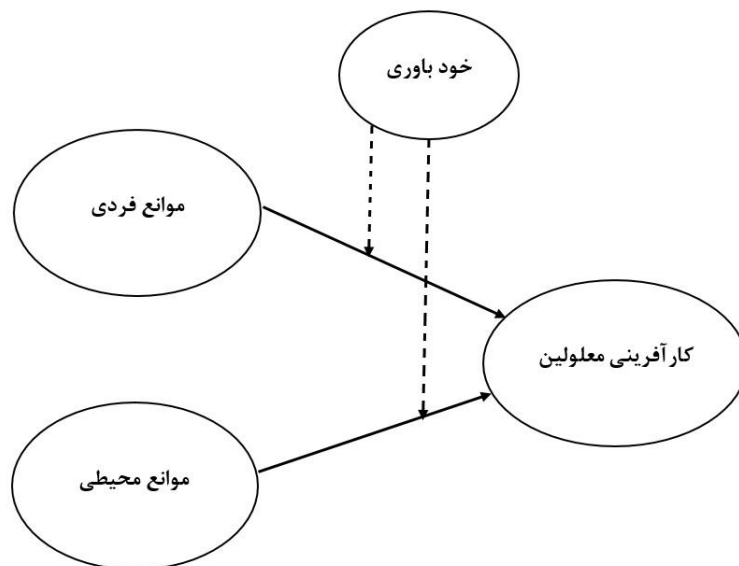
افراد دارای انواع مختلف معلولیت "انجام دادند. Mussida, Chiara and Sciulli, Dario^{۳۵} (۲۰۱۶)، پژوهشی را با عنوان "معلولیت و استخدام در میان کشورهای اروپای مرکزی و شرقی" انجام دادند. از بررسی مجموع تحقیقات انجام شده به این نتیجه رسیدیم که جای یک تحقیق هنوز خالی است و آن اینست که آیا اصلا افراد معلول تحت تاثیر عوامل فردی و محیطی قرار می گیرند، که مانع کار آفرینی آنها شوند و به نوعی آیا این معلولیت باعث شده است که فرد اصلا به کار آفرینی فکر نکند و اگر جواب مثبت است آیا مولفه های افزایش خود باوری می تواند اثر مثبتی در تعدیل این امر برای معلولین داشته باشد؟ و به نوعی باعث شود معلولین با غلبه بر موانع فردی و محیطی به کار آفرینی بپردازند؟ جواب این سوالات، ما را به سمت تحقیق حاضر برد و به نوعی این شکاف تشخیص داده شد که صد البته بسیار برای اقتصاد وابسته به کار آفرینی معلولین مهم است.

فرضیه های پژوهش

فرضیه اول: موانع فردی، رابطه معناداری با کارآفرینی معلولین استان یزد دارد.
فرضیه دوم: موانع محیطی، رابطه معناداری با کارآفرینی معلولین استان یزد دارد.
فرضیه سوم: خودباوری، در رابطه بین موانع فردی و کارآفرینی معلولین استان یزد نقش تعدیل گری ایفا می کند.
فرضیه چهارم: خودباوری، در رابطه بین موانع محیطی و کارآفرینی معلولین استان یزد نقش تعدیل گری ایفا می کند.
فرضیه اصلی پژوهش: موانع فردی و محیطی با کارآفرینی معلولین استان یزد با توجه به نقش تعدیل گر خودباوری رابطه معنا داری دارد .

مدل مفهومی طرح پژوهش

بر اساس فرضیه های ارائه شده در این تحقیق، مدل مفهومی این تحقیق به صورت زیر می باشد:

شکل ۱-۱- مدل مفهومی طرح تحقیق

روش تحقیق

روش بر حسب بعد مخاطب بنیادی (جامعه علمی)، بعد هدف، توصیفی واز بعد زمان مقطعی است. با توجه به نحوه جمع آوری اطلاعات پیمایشی است. قلمرو مکانی در این پژوهش استان یزد و معلولین این استان می باشند. همچنین، قلمرو زمانی این پژوهش، یک دوره ۱ ماهه بود که از ابتدای آذر ماه سال ۱۳۹۸ تا انتهای این ماه توزیع پرسشنامه به طول انجامید و در دی ماه سال ۱۳۹۸ تجزیه و تحلیل داده های پژوهش به پایان رسید. جامعه آماری پژوهش حاضر، تمامی معلولین استان یزد با نوع معلولیت بینایی، شنوایی، گفتاری و جسمی-حرکتی می باشند که بر اساس آمار ارائه شده از سوی اداره بهزیستی استان یزد این تعداد برابر با ۱۸۹۴۵ نفر بودند. در این پژوهش، تعداد نمونه مورد نیاز بر اساس روش پیشنهادی chin^{۳۶} (۲۰۱۰) به صورت زیر محاسبه شده است. مقدار نمونه برای این پژوهش ۵۰ مورد است که با توجه به احتمال حذف و یا نقص بعضی از پرسشنامه ها تعداد ۱۳۰ پرسشنامه توزیع گردید. جمع آوری داده ها در پژوهش حاضر، شامل دو مرحله بود که به تناسب هر یک از مراحل، از روش خاصی

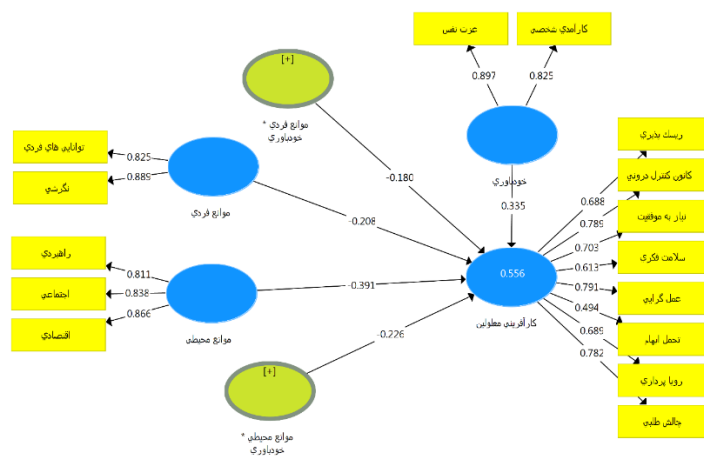
استفاده شد. مرحله اول جمع‌آوری داده‌ها و تئوری‌های مبانی نظری بود که از روش کتابخانه‌ای و مرحله دوم جمع‌آوری داده‌های متناسب با اهداف بود که از روش پیمایشی استفاده شد. پرسشنامه پژوهش حاضر (به غیر از متغیرهای جمعیت‌شناختی) از سه بخش تشکیل شده است. بخش اول شامل پرسشنامه محقق‌ساخته موانع فردی و محیطی، بخش دوم شامل پرسشنامه استاندارد کارآفرینی و بخش سوم شامل پرسشنامه استاندارد خودباوری می‌باشد. سؤالات مربوط به متغیر جمعیت‌شناختی به صورت عمومی بوده و درباره دموگرافی پاسخ‌دهنده‌گان است. ۷۵ سؤال در بررسی تأثیر موانع فردی و محیطی بر کارآفرینی معلولین استان یزد با توجه به نقش تعدیل‌گر خودباوری با گزینه‌های پنج‌گانه مقیاس لیکرت طراحی شد و تمامی سؤالات پرسشنامه نیز از نوع بسته بود. روش توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، اینترنت (ای-میل)، مراجعه حضوری و همچنین به صورت تلفنی بود.

در پژوهش حاضر، روایی محتوایی و صوری ابزار گردآوری داده‌ها بررسی گردید. در اینجا لازم به ذکر است که نتایج حاصل از پایایی آلفا کرونباخ و پایایی ترکیبی به همراه بار عاملی تک‌تک گویه‌ها مرتبط با عامل‌های خود آورده شده است.

جدول ۱- نتایج ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی (نویسندگان)

ضریب پایایی ترکیبی (CR>0.7)	ضریب آلفای کرونباخ (Alpha >0.7)	سازه‌های پژوهش
۰,۸۹۱	۰,۸۶۱	موانع فردی
۰,۸۶۲	۰,۷۵۹	توانایی فردی
۰,۸۹۹	۰,۸۶۴	نگرشی
۰,۹۱۸	۰,۹۰۳	موانع محیطی
۰,۸۷۲	۰,۸۲۴	راهبردی
۰,۸۹۸	۰,۸۵۹	اجتماعی
۰,۸۹۳	۰,۸۳۹	اقتصادی
۰,۹۳۵	۰,۹۲۷	کارآفرینی معلولین
۰,۸۶۸	۰,۷۹۵	ریسک‌پذیری

ضریب پایایی ترکیبی (CR>0.7)	ضریب آلفای کرونباخ (Alpha >0.7)	سازه‌های پژوهش
۰,۹۰۶	۰,۸۶۱	کانون کنترل درونی
۰,۹۰۶	۰,۸۶۲	نیاز به موفقیت
۰,۸۶۸	۰,۷۹۷	سلامت فکری
۰,۸۹۹	۰,۸۵۱	عمل گرایی
۰,۸۲۹	۰,۷۳۵	تحمل ابهام
۰,۸۹۴	۰,۸۲۲	رویا پردازی
۰,۸۷۰	۰,۷۷۶	چالش طلبی
۰,۹۴۰	۰,۹۳۲	خودباوری
۰,۹۳۸	۰,۹۲۶	عزت نفس
۰,۹۳۰	۰,۹۱۸	کارآمدی شخصی

مدل پژوهش در حالت ضرایب مسیر استاندارد شده (نویسندگان)

جدول ۲، نتایج تحلیل فرضیه اصلی (نویسندگان)

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی	ضریب مسیر	مسیر
تأیید	۰,۰۰۶	۲,۷۸۱	-۰,۲۰۸	موانع فردی ← کارآفرینی
تأیید	۰,۰۰	۴,۶۰۲	-۰,۳۹۱	موانع محیطی ← کارآفرینی معلولین
تأیید	۰,۰۲۲	۲,۲۹۶	-۰,۱۸۰	جمله تعاملی (موانع فردی × خودباوری) ← کارآفرینی
تأیید	۰,۰۰۶	۲,۷۸۴	-۰,۲۲۶	جمله تعاملی (موانع محیطی × خودباوری) ← کارآفرینی

یافته‌ها :

نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول: موانع فردی رابطه معناداری با کارآفرینی معلولین دارد.

بررسی ضریب رابطه موانع فردی با کارآفرینی معلولین نشان می‌دهد که این ضریب مسیر به میزان $-0,208$ برآورد شده است. با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری t (value) برابر با $2,781$ و از $1/96$ بیشتر می‌باشند و سطح معناداری کمتر از $0/05$ به دست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای $0/05$ معنادار است؛ یعنی موانع فردی با کارآفرینی معلولین رابطه منفی و معناداری دارد. با افزایش یک انحراف استاندارد در نمرات موانع فردی، شاهد کاهش در نمرات کارآفرینی معلولین به اندازه $0/208$ انحراف استاندارد خواهیم بود. در حقیقت موانع فردی کاهنده و از عوامل بازدارنده کارآفرینی معلولین محسوب می‌شود. مقدار ضریب همبستگی بین دو متغیر ذکر شده (موانع فردی و کارآفرینی معلولین) برابر با مقدار $-0,433$ و معنادار می‌باشد و بار دیگر وجود ارتباط بین موانع فردی و کارآفرینی معلولین را نشان می‌دهد. بنابراین با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده می‌توان گفت فرضیه اول تحقیق مبنی بر وجود رابطه بین موانع فردی و کارآفرینی معلولین با احتمال 95 درصد تأیید می‌شود. نتیجه به دست آمده از این فرضیه، توسط غنی‌زاده و همکاران (1391)، با عنوان "نقص در نگرش، دانش و مهارت، مانعی در برابر فعالیت سازمان‌های غیر دولتی معلولان" نیز تأیید گردیده و تا حد زیادی با نتایج حاصل از پژوهش آنها هم‌سو می‌باشد.

فرضیه دوم: موانع محیطی با کارآفرینی معلولین رابطه معناداری دارد.

بررسی ضریب رابطه موانع محیطی با کارآفرینی معلولین نشان می‌دهد که این ضریب مسیر به میزان ۰,۳۹۱- برآورد شده است. با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) برابر با ۲,۷۸۱ و از ۱/۹۶ بیشتر می‌باشند و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ یعنی موانع محیطی بر کارآفرینی معلولین رابطه منفی و معناداری دارد. با افزایش یک انحراف استاندارد در نمرات موانع محیطی، شاهد کاهش در نمرات کارآفرینی معلولین به اندازه ۰/۳۹۱ انحراف استاندارد خواهیم بود. در حقیقت موانع محیطی کاهنده و از عوامل بازدارنده کارآفرینی معلولین محسوب می‌شود. مقدار ضریب همبستگی بین دو متغیر ذکر شده (موانع محیطی و کارآفرینی معلولین) برابر با مقدار ۰,۵۶۶- و معنادار می‌باشد و بار دیگر وجود ارتباط بین موانع محیطی و کارآفرینی معلولین را نشان می‌دهد.

بنابراین با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده می‌توان گفت فرضیه دوم تحقیق مبنی بر وجود رابطه موانع محیطی با کارآفرینی معلولین با احتمال ۹۵ درصد تأیید می‌شود. نتیجه به دست آمده از این فرضیه، توسط عبادی و همکاران (۱۳۹۲)، با عنوان "تعیین موانع اشتغال افراد دارای معلولیت جسمی حرکتی و کاربردهای آن برای مدیران توانبخشی" نیز تأیید گردیده و تا حد زیادی با نتایج حاصل از پژوهش آنها هم‌سو می‌باشد. در پژوهش مذکور، موانع محیطی فیزیکی مهمترین مانع بر سر راه اشتغال معلولین می‌باشد که در بین این موانع محیطی، نامناسب بودن معابر، پیاده‌روها، خیابان‌ها، ساختمان‌ها و همچنین نگرش منفی و بی‌اعتمادی جامعه به توانمندی‌های افراد دارای معلولیت به عنوان موانع مهم بر سر راه اشتغال افراد دارای معلولیت به دست آمدند.

فرضیه سوم: خودباوری در رابطه بین موانع فردی و کارآفرینی معلولین نقش تعدیل‌گری ایفا می‌کند.

یافته‌های تحقیق نشان داد که مقدار آمار تی و ضریب مسیر استاندارد شده بین جمله تعاملی (موانع فردی × خودباوری) و متغیر وابسته کارآفرینی معلولین به ترتیب

برابر با ۲,۲۹۶ و ۰,۱۸۰- محاسبه شده است. با توجه به اینکه مقدار آمار تی محاسبه شده بیشتر از حد مرزی ۱/۹۶ و سطح معناداری (۰,۰۲۲) کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ به دست آمده، این گونه استنباط می‌گردد که فرضیه سوم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تأیید می‌شود. به عبارتی دیگر نقش تعدیل‌گری خودباوری در ارتباط بین موانع فردی و کارآفرینی معلولین تأیید می‌شود.

ضریب مسیر بین جمله تعاملی و متغیر وابسته (۰,۱۸-) نشان می‌دهد که خودباوری موجب کاهش شدت تأثیر موانع فردی بر کارآفرینی معلولین خواهد شد. پر واضح است که با افزایش میانگین نمرات خودباوری روابط بین موانع فردی و کارآفرینی معلولین کم‌رنگ‌تر خواهد شد. بنابراین فرضیه سوم تحقیق تأیید می‌شود. نتیجه به دست آمده از این فرضیه، توسط باقری، تقوی مریم‌آبادی و آراستی (۱۳۹۴)، با عنوان "شناسایی شایستگی‌های کارآفرینانه با تأکید بر معلولان جسمی-حرکتی" نیز تأیید گردیده و تا حد زیادی با نتیجه حاصل از پژوهش آنها هم‌سو می‌باشد.

در پژوهش مذکور، تقریباً تمام مصاحبه‌شوندگان معتقد بودند که معلولان از نظر شایستگی‌ها با دیگر کارآفرینان تفاوتی ندارند. با معلولیت، محدودیت‌هایی از نظر حرکت برای آنها به وجود آمده است، اما از لحاظ فکری و ذهنی تفاوتی با دیگران ندارند و حتی سعی می‌کنند با استفاده از ویژگی‌های مثبت خود، ضعف‌هایشان را پوشش دهند و در بسیاری از شایستگی‌ها از افراد عادی سرآمد باشند (مانند تعهد فردی و کاری، یادگیری فعال، تلاش و پشتکار). همچنین مصاحبه با کارآفرینان نشان داد این افراد، خودباوری و اعتماد به نفس بالایی داشتند و به خوبی توانستند خود را با شرایط معلولیت سازگار کنند. مدیران آموزشی نیز در گفته‌های خود بر لزوم تقویت این ابعاد در معلولان اشاره کرده‌اند.

فرضیه چهارم: خودباوری در رابطه بین موانع محیطی و کارآفرینی معلولین نقش تعدیل‌گری ایفا می‌کند.

یافته‌های تحقیق نشان داد که مقدار آمار تی و ضریب مسیر استاندارد شده بین جمله تعاملی (موانع محیطی × خودباوری) و متغیر وابسته کارآفرینی معلولین به ترتیب برابر با ۲,۷۸۴ و ۰,۲۲۶- محاسبه شده است. با توجه به اینکه مقدار آمار تی محاسبه

شده بیشتر از حد مرزی ۱,۹۶ و سطح معناداری (۰,۰۰۶) کمتر از سطح خطای ۰,۰۵ به دست آمده، این گونه استنباط می‌گردد که فرضیه چهارم تحقیق با احتمال ۹۵ درصد تأیید می‌شود. به عبارتی دیگر نقش تعدیل‌گری خودباوری در ارتباط بین موانع محیطی و کارآفرینی معلولین تأیید می‌شود.

ضریب مسیر بین جمله تعاملی و متغیر وابسته (۰,۲۲۶-) نشان می‌دهد که خودباوری موجب کاهش شدت تأثیر موانع محیطی بر کارآفرینی معلولین خواهد شد. پر واضح است که با افزایش میانگین نمرات خودباوری روابط بین موانع محیطی و کارآفرینی معلولین کم‌رنگ‌تر خواهد شد. بنابراین فرضیه چهارم تحقیق تأیید می‌شود. نتیجه به دست آمده از این فرضیه، توسط ورن‌هلت و همکاران (۲۰۱۳)، با عنوان "عوامل مؤثر در پذیرش افراد دارای معلولیت در محل کار" نیز تأیید گردیده و تا حد زیادی با نتایج حاصل از پژوهش آنها هم‌سو می‌باشد. طبق نتایج در آن پژوهش نشان داده شد که افراد معلول با ناتوانی نسبتاً بالا، به صورت بسیار محدود در کارهای عادی به کار گرفته شده‌اند. آنها نشان دادند که کارگران و کارفرمایان، ادراکات اشتباهی از خود باوری افراد معلول دارند

فرضیه اصلی پژوهش: موانع فردی و محیطی بر کارآفرینی معلولین استان یزد با توجه به نقش تعدیل‌گر خودباوری تأثیر می‌گذارند.

فرضیه اصلی پژوهش در حقیقت از اجتماع فرضیات قبل به دست آمده است. از آنجایی که ۴ فرضیه فرعی این پژوهش تأیید شده‌اند؛ لذا می‌توان استنباط کرد که فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر وجود رابطه میان موانع فردی و محیطی با کارآفرینی معلولین استان یزد با توجه به نقش تعدیل‌گر خودباوری تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه گیری :

فرضیه اصلی پژوهش در حقیقت از اجتماع فرضیات قبل به دست آمده است. از آنجایی که ۴ فرضیه فرعی این پژوهش تأیید شده‌اند؛ لذا می‌توان این گونه استنباط کرد که فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر معناداری رابطه میان موانع فردی و محیطی با کارآفرینی معلولین استان یزد با توجه به نقش تعدیل‌گر خودباوری تأیید می‌شوند. پیشنهادها مبتنی بر یافته‌ها در راستای نتایج پژوهش در راستای کاهش موانع فردی، بر لزوم

آموزش و افزایش سطح مهارت‌های فردی معلولین توسط سازمان‌های مربوطه (مانند بهزیستی و سازمان فنی و حرفه‌ای) تأکید می‌شود. با توجه به اینکه یکی از مؤلفه‌های موانع محیطی، موانع راهبردی می‌باشد و پیگیری مراجع دولتی در امر اشتغال و کارآفرینی معلولین نسبتاً پایین است؛ در همین راستا پیشنهاد می‌شود که دولت از طریق سازمان‌های ذیربط، همکاری و حمایت‌های لازم را جهت ایجاد و تقویت انجمن‌های مختلف مرتبط با امور افراد دارای معلولیت انجام دهد. آموزش حرفه‌ای، نقش چشم‌گیری در افزایش شانس اشتغال افراد دارای معلولیت ایجاد می‌کند. بنابراین تحت پوشش قرار دادن این افراد در برنامه‌های آموزشی و استمرار در این برنامه‌ها، موجب بهبود موقعیت اجتماعی و اقتصادی آنان می‌شود. با توجه به اینکه یکی دیگر از مؤلفه‌های موانع محیطی، موانع اجتماعی-فرهنگی (مانند محدودیت تردد) می‌باشد؛ در همین راستا بر لزوم وجود ضابطه‌هایی مؤثر در جهت سهولت دسترسی بیشتر افراد دارای معلولیت به محل کار تأکید می‌شود. در راستای افزایش سطح خودباوری معلولین پیشنهاد می‌شود افراد معلول با افزایش خودآگاهی و اثبات توانمندی‌های خود به دیگران، به سطح مناسبی از خودباوری برسند. در اینجا چند پیشنهاد برای محققین آینده ارائه می‌گردد: پیشنهاد می‌شود پژوهشی با همین عنوان در سایر استان‌های کشور صورت گیرد و از نتایج آن به صورت مقایسه‌ای با نتایج این پژوهش استفاده شود. پیشنهاد می‌شود محققین دیگر از چارچوب‌های نظری متفاوتی برای بررسی تأثیر موانع فردی و محیطی بر کارآفرینی معلولین استفاده نمایند.

پی‌نوشت‌ها

1. Handicap	2. Disability
3. De Angelis, Barbara	4. Rosenberg
5. Catherine, m	6. waschaw
7. Moderate risk-taking propensity	8. Internal control center
9. Need for achievement	10. Thought flow
11. Operation oriented	12. Ambiguity tolerance
13. Vision	14. Challenge
15. Moderate risk-taking propensity	16. Internal control center
17. Thought flow	18. Operation oriented
19. Ambiguity tolerance	20. Vision

21. Challenge	22. Erikson
23. Smith	24. Pentrig
25. Gervet	26. Loprest, Pamela and Maag, Elaine
27. Bhuvanewari, R; Natarajan, P	28. Vornholt, K
29. Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)	
30. Bureau of Labor Statistics	31. Kulkarni, M and Kote, J
32. Calikovaa, Veronika; Egorovb, Evgeney; Razumovskayaa, Elena	
33. Jang Y, Wang YT and Lin Mh	34. Boman, Tomas
35. Mussida, Chiara and Sciulli, Dario	36 chin

منابع

- اداره بهزیستی فارس. توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR). <http://www.behzisti-fars.ir/portal/show.aspx?page=17575>. بازایی شده در تاریخ ۱۰ آبان ۱۳۹۸.
- ثانوی فرد، رسول؛ فرشیدپور، علیرضا؛ وکیل یزدی، ابراهیم. (۱۳۹۶). نقش راهبردهای خودباوری و کاهنده استرس در کامیابی سازمان. *مجله مطالعات مدیریت راهبردی، سال هشتم، شماره ۳۱، صفحه ۱۰۱ - ۸۳*.
- <http://www.iransepid.ir/News/18772.html>. بازایی شده در تاریخ ۱۸ آبان ۱۳۹۸.
- روزنامه دنیای اقتصاد. <http://isf-bmn.ir/hamnet/blog/189>. بازایی شده در تاریخ ۱۵ مهر ۱۳۹۸.
- Bandura, Albert. (1995). Self-efficacy in psychology. *Annual Review of Psychology*, 25, pp 605 - 625.
- Bandura, A; Barbaranelli, C; Caprara, G. V; Pastorelli, C; Regalia, C. (2002). Sociocognitive: Self-regulatory mechanisms governing transgresses behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80, pp 125 - 135.
- Bhuvanewari, R; Natarajan, P. (2011). *Entrepreneurial Opportunities for Persons with Disabilities*.
- Bisschop, M. I; Knegsman, D. M. W; Beekman, A. T. F; Deeg, D. J. H. (2004). Chronic diseases and depression: The modifying role of psychosocial resources. *Journal of Social Science and Medicine*, 59, pp 769 - 782.
- Boman, Tomas; Kjellberg, Anders; Danermark, Berth; Boman, Eva. (2015). *Employment opportunities for persons with different types of Disability Les opportunités d'emploi pour les personnes atteintes de diverses formes de handicap*.
- Brown, C; Anivy, R. (2005). Self-efficacy beliefs as determinants of prosocial behavior conducive to life satisfaction across ages. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24, pp 191 - 217.
- Bureau of Labor Statistics. (2013). "Persons with a disability: Barriers to employment, types of assistance, and other labor-related issues".

- Calikovaa, Veronika; Egorovb, Evgeney; Razumovskayaa, Elena. (2014). About the need of employment of disabled people for regions of the Russian Federation. *Procedia Economics and Finance* 15 (2014), 1029 - 1032.
- Caprara, G. V; Delle Fratte, A; Steca, P. (2002). Determinanti personali del benessere in adolescenza: Indicatori e predittori (Personal determinants of adolescents' well-being: indicators and predictors). *Psicologia Clinica dello Sviluppo*, 2, pp 203 - 223.
- Catherine, m. (2004), self- esteem. Defintion and background. Research network on socioenomic status and health, p: 1-7. www.More-selfesteem.Com
- Doyle, A. (2002). A realistic perspective of risk in self-employ employment for people with disabilities. *Journal of Vocational Rehabilitation*, 17: 115-24.
- Eden, D, and Zuk, Y. (1995). Seasickness as a self-fulfilling prophecy: Raising self-efficacy to boost performance at sea. *Journal of Applied Psychology*, 80: 628-35.
- Fritzsche, B. A; Parrish, T. J. (2005). *Theories and research on job satisfaction*.
- Holub. T. (2001). *Entrepreneurship among people with disabilities*. www.celcee.edu/publications/digest/Dig01-05.html
- Jang Y; Wang YT; Lin MH. (2014). *Factors affecting employment outcomes for people with disabilities* who received Disability Employment Services in Taiwan.
- Kickul, Jill; D'Intino, Robert S. (2005), "Measure for Measure: Modeling Entrepreneurial Self-Efficacy onto Instrumental Tasks within the New Venture Creation Process", *New England journal of entrepreneurship*, *NEW ENGLAND JOURNAL OF ENTREPRENEURSHIP*, Volume 8, Number 2.
- King, L. A. (2002). *Gain without pain? Expressive writing and self-regulation*. In S. J. Lepore & J. M. Smyth (Eds.), *The writing cure: How expressive writing promotes health and emotional well-being* (p. 119-134). American Psychological Association.
- Kulkarni, M; Kote, J. (2014). *Increasing employment of people with disabilities: The role and views of disability training and placement agencies*.
- Loprest, Pamela; Maag, Elaine. (2001). *Barriers to and Supports for Work Among Adults with Disabilities: Results from the NHIS-D*. U.S. Department of Health and Human Services, The Urban Institute.
- Mager, R. F. (1992). "No self-efficacy, no performance". *Training*. 29/4: 32-36.
- Mussida, Chiara; Sciulli, Dario. (2016). "Disability and employment across Central and Eastern European Countries": 1 - 15.
- Silverman, p and Salsali, m. (2003). *low selfesteem and psychiatric patients: the relationship between low self esteem and psuchiatric diagnosis*. www.pubmedcentral.nih.org
- Vera, D. and A. Rodriguez-Lopez. (2004). Humility as a source of competitive advantage. *Organizational Dynamics*, 33/4: 393-408.
- Vornholt, K; Uitdewilligen, S; Nijhuis, F. J. N. (2013). Factors affecting the

- acceptance of people with disabilities at work: A literature review. *Journal of Occupational Rehabilitation*, 23, pages 463 - 475.
- World Health Organization. (2018). *Disability and health*, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health/>, in 2019.11.11.
- Younkins, E. (2006), personal flourishing and happiness. A case for the minimal state, university in west Virginia, pp: 1-4. www.findarticles.com
- Bhuvanewari, R; Natarajan, P. (2018). Entrepreneurial Opportunities for Persons with Disabilities.
- Bureau of Labor Statistics. (2017). "Persons with a disability: Barriers to employment, types of assistance, and other labor-related issues".
- Calikova, Veronika; Egorov, Evgeny; Razumovskaya, Elena. (2018). About the need of employment of disabled people for regions of the Russian Federation. *Procedia Economics and Finance* 15 (2018), 1029 - 1032.
- Jang Y; Wang YT; Lin MH. (2019). Factors affecting employment outcomes for people with disabilities who received Disability Employment Services in Taiwan.
- Kulkarni, M; Kote, J. (2019). Increasing employment of people with disabilities: The role and views of disability training and placement agencies.
- Mager, R. F. (2020). "No self-efficacy, no performance". *Training*. 29/4: 32-36.
- Mussida, Chiara; Sciulli, Dario. (2019). "Disability and employment across Central and Eastern European Countries": 1 - 15.
- Vornholt, K; Uitdewilligen, S; Nijhuis, F. J. N. (2019). Factors affecting the acceptance of people with disabilities at work: A literature review. *Journal of Occupational Rehabilitation*, 23, pages 463 - 475.
- Saaty TL. Decision making with the analytic hierarchy process. *International Journal Services Sciences*. 2018;1(1):83-98. doi:10.1504/IJSSCI.2008.017590
- Shier M, Graham JR, Jones ME. Barriers to employment as experienced by disabled people: a qualitative analysis in Calgary and Regina Canada. *Disability and Society*. 2019;24(1):63-75

Investigating the relationship between individual and environmental obstacles on the entrepreneurship of disabled people in Yazd province: A study on moderating role of self-confidence

Alireza Vala¹

Mohammad Reza Dehghani²

Mohammad Mehdi Mobad³

Abstract:

Disability is a global phenomenon that can be seen at all times and everywhere and it is an inevitable ailment that may have different causes and sources. On the other hand, employment for human life is inevitable, and the survival of societies and the life of the man requires some sort of working and activities. Disabled persons face many problems if they wish to be employed and do a job. The problems they may face, could be personal or environmental. One of the important factors that may improve disabled self-esteem and motivate them for social and economic activities and even getting them to be involved in entrepreneurship is self-esteem. The question of this research is how personal and environmental barriers affect the disabled entrepreneurship and what role does self-esteem plays here. The data for this research has been collected through detailed library studies. Also, we used a survey to ensure the role of self-esteem and the impact of environmental and personal factors on the entrepreneurship of disabled people through interviews with numbers of them. The results of the research indicate that personal and environmental barriers have a significant effect on the entrepreneurship of disabled people and self-esteem plays a moderating role in the relationship between personal barriers and entrepreneurship of disabled people.

Keywords: Entrepreneurship, Disability, Employment, Self-Esteem, Environmental problem

1. graduate of master's degree in entrepreneurship; School of Management, Economics and Progress Engineering, University of Science and Industry . Tehran , Iran

2. Ashkaziri Assistant Professor of Management and Business Department. School of Management. Islamic Azad university. Yazd , Iran

3. M A, Degree in entrepreneurship. School of Management, Islamic Azad university, Yazd, Iran